

Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomicae
Rok 20, Nr 3/2016, tom I
Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania
Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

**Globalizacja i regionalizacja
we współczesnym świecie**

Agnieszka Pach-Gurgul¹

POSTANOWIENIA PARYSKIEJ KONFERENCJI KLIMATYCZNEJ W KONTEKŚCIE BUDOWY UNII ENERGETYCZNEJ UE²

Streszczenie: W artykule przedstawiono udział i zaangażowanie Unii Europejskiej w przebieg i negocjacje paryskiej konferencji klimatycznej (COP21) w grudniu 2015 r. Porozumienie paryskie dla UE jest kluczowe w kontekście projektu unii energetycznej, opartej w swym założeniu w znaczącym stopniu o globalną politykę przeciwdziałania zmianom klimatu. Artykuł jest próbą odpowiedzi na następujące pytania badawcze: (i) Jaka jest istota i konsekwencje globalnego ocieplenia? (ii) Jakie są główne postanowienia konferencji paryskiej? (iii) W jaki sposób postanowienia konferencji paryskiej wpisują się w projekt unii energetycznej UE? Po przeprowadzonej analizie potwierdzono główną hipotezę, iż między postanowieniami paryskimi a budową unii energetycznej UE istnieje sprzężenie zwrotne.

Słowa kluczowe: globalne ocieplenie, polityka klimatyczna, emisja CO₂.

Klasyfikacja JEL: F53, Q54, Q40.

Wprowadzenie

Od lat problematyka zmian klimatycznych oraz główne teorie i poglądy z nią związane znajdują się w centrum globalnej dyskusji. Tak naprawdę, każdy oczekuje odpowiedzi na pytanie: czy mamy do czynienia z ociepleniem, czy z oziębieniem klimatu? Bowiem walka zarówno z ociepleniem jak i oziębieniem klimatu

¹ Doktor Agnieszka Pach-Gurgul, adiunkt, Katedra Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie.

² Publikacja została sfinansowana ze środków przyznanych Wydziałowi Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, w ramach dotacji na utrzymanie potencjału badawczego.

rodzi określone konsekwencje i wymaga sporych nakładów finansowych, które alternatywnie mogłyby być przeznaczone na walkę z ubóstwem czy z terroryzmem. Większość krajów i ugrupowań na świecie, na podstawie wyników badań, przyjęło jednak wersję globalnego ocieplenia i konieczności jego zwalczania.

Zasadniczym dokumentem w tej kwestii stał się tzw. protokół z Kioto z 1997 r., określający konkretne zobowiązania stron w sprawie redukcji emisji gazów cieplarnianych. Jednakże towarzyszące mu napięcia polityczne, a także szybko wzrastająca emisja CO₂ spowodowała, iż z perspektywy czasu było to porozumienie niewystarczające. Po nieudanej próbie wypracowania nowego porozumienia klimatycznego w Kopenhadze w 2009 r., a także trudnych negocjacjach w Katarze w Dausze w 2012 r., konferencja w Paryżu, trwająca od 30 listopada do 12 grudnia 2015 r. dała nadzieję, iż takie nowe, globalne porozumienie klimatyczne jest możliwe.

Unia Europejska wspierała osiągnięcie paryskiego porozumienia. Można stwierdzić, iż wręcz wyraża chęć bycia liderem wprowadzania zmian dotyczących przejścia na niskoemisyjną gospodarkę. Porozumienie paryskie dla UE jest kluczowe w kontekście projektu unii energetycznej, opartej w swym zamierzeniu w znaczącym stopniu o politykę przeciwdziałania zmianom klimatu.

Niniejszy artykuł jest więc próbą odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- jaka jest istota i konsekwencje globalnego ocieplenia?
- jakie są główne postanowienia konferencji paryskiej?
- w jaki sposób postanowienia konferencji paryskiej wpisują się w projekt unii energetycznej UE?

Uzyskane odpowiedzi pozwolą zweryfikować główną hipotezę badawczą: między postanowieniami paryskimi a budową unii energetycznej w UE istnieje sprzężenie zwrotne.

1. Kontrowersje wokół teorii zmian klimatu

Zmiany klimatyczne i ich wpływ na różne dziedziny życia od lat znajdują się w centrum globalnej dyskusji. Podejmowane inicjatywy walki z nimi stały się priorytetem dla wielu krajów na świecie a także ugrupowań integracyjnych, w tym Unii Europejskiej. Jednak pojawiające się odmienne teorie dotyczące zmian klimatycznych budzą niepokój, gdyż ogromne środki finansowe, które przeznaczone są na walkę z nimi mogłyby być równocześnie przeznaczone na walkę z innymi, globalnymi problemami gospodarczymi jak ubóstwo, terroryzm, bezrobocie. Pewność czy mamy do czynienia współcześnie z ociepleniem czy z oziębieniem klimatu wydaje się w tym względzie kluczowa [Pach-Gurgul 2015, s. 77].

Arrhenius, szwedzki fizyk i chemik już w 1896 r. zainicjował powstanie teorii zmiany klimatu. Stwierdził, że podczas spalania paliw kopalnianych emitowane są duże ilości CO₂ wpływające na klimat [Arrhenius 1896, s. 239-245]. Teoria ta nie była traktowana poważnie ze względu na to, iż emisje CO₂ w ówczesnych czasach były niewielkie, a zachodzące zmiany powolne. Teoria zyskała zwolenników takich jak Chamberlin, Hulburt, którzy w 1931 r. powtórzyli badania Arrheniusa, potwierdzając jego teorię. Śladem ich rozważań podążył Callender, który na pod-

stawie badań potwierdził dodatni wzrost temperatury w ciągu dziesięcioleci. Ponadto stwierdził, że podwojenie zawartości CO₂ w powietrzu przyczynia się do ocieplenia klimatu o 2°C [Archer i Rahmstorf 2010, s. 106-129]. Teoria, gdzie podstawą zmian klimatu jest wzrost stężenia gazów cieplarnianych, zyskała miano teorii efektu cieplarnianego.

W międzynarodowej dyskusji obecne są różne głosy odnoszące się do teorii dotyczących zmian klimatycznych. Według Międzynarodowego Panelu ds. Zmian Klimatu (*Intergovernmental Panel on Climate Change - IPCC*) w przyszłości dalsza emisja gazów cieplarnianych wywoła długotrwałe zmiany z poważnymi skutkami dla ekosystemu i ludzi [IPCC 2014].

Z kolei od roku 2008, stopniowo zaczęły się pojawiać artykuły dotyczące globalnego oziębienia. Już w 2008 r. Jaworowski przedstawił artykuł przeczący teorii globalnego ocieplenia [Jaworowski 2008, s. 34-39]. Według czterech głównych systemów monitorowania Ziemi, styczeń roku 2008 był nieprzeciętnie zimny. Był chłodniejszy o 0,75°C w porównaniu do poprzedniego roku i temperatura stratosfery była niższa o 0,5°C. Ponadto Jaworowski stwierdził, że człowiek nie ma wpływu na ocieplenie klimatu. Wniosek ten wyciągnął po przeprowadzonych badaniach w Norweskiej Arktyce. Jego zdaniem ocieplenie się klimatu jest naturalnym procesem, a wahania poziomu CO₂ nie są spowodowane działalnością człowieka, lecz wpływem oceanów. Również US National Climatic Data Center potwierdza, iż temperatura w styczniu 2008 r. od 26 lat była niższa w stosunku do średniej w XX w. Podobnie naukowcy z Europejskiego Instytutu Klimatu i Energii stwierdzili na podstawie badań, że do roku 2010 temperatura znacznie spadła. Badania dotyczyły cykli oscylacji Atlantyku i Pacyfiku jak również cykli solarnych. Trend na globalne oziębienie wskazuje także japoński naukowiec Nakamura, który swoje wnioski opiera na badaniach Morza Grenlandzkiego oraz cykli północnego Atlantyku. Twierdzi on, że od roku 2015 na półkuli północnej nastąpi okres dostrzegalnego ochłodzenia [The Asahi Shimbun 2013].

2. Główne porozumienia na rzecz przeciwdziałania ociepleniu klimatu

W środowisku uczonych zajmujących się badaniem klimatu, brak jest jednomyślności w sprawie globalnych zmian klimatu. Jednakże UE i większość krajów na świecie bazują w swoich działaniach na teorii globalnego ocieplenia. W związku z tym od początku lat 90. XX w. podjęto działania na rzecz walki z globalnym ociepleniem w tym przede wszystkim poprzez ograniczenie emisji CO₂.

Już w 1992 r., podczas Szczytu Ziemi ONZ w Rio de Janeiro uzgodniono, że najlepszą platformą do wypracowania porozumienia będzie Ramowa Konwencja ds. Zmian Klimatycznych (United Nations Framework Convention on Climate Change-UNFCCC). Przystąpiło do niej 196 państw-stron, które co roku spotykają się na Konferencjach Stron Konwencji, w skrócie określanymi COP (Conference of the Parties). Kluczowym wydarzeniem w historii konwencji stało się przyjęcie w 1997 r. tzw. protokołu z Kioto, dokumentu określającego konkretne zobowiąza-

nia stron dotyczących redukcji emisji gazów cieplarnianych w latach 2008-2012 o 5% w stosunku do poziomu z 1990r. [United Nations, 1997].

Protokół oznaczał przełom, gdyż był pierwszym globalnym porozumieniem mającym na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Jego oddziaływanie było ograniczone do krajów rozwiniętych i przechodzących transformację gospodarczą. Z systemu zobowiązań ograniczenia redukcji emisji zostały wyłączone kraje rozwijające się, w tym dwaj najwięksi emitenci CO₂: Chiny i Indie. Asymetria ta, od początku była źródłem politycznych napięć. Doskonale ją ilustruje długa droga od przyjęcia dokumentu w 1997 r. do jego wejścia w życie w 2005 r. W międzyczasie okazało się, że nie mają zamiaru go ratyfikować Stany Zjednoczone, które stwierdziły, że przewidziane w nim zobowiązania zmniejszą konkurencyjność amerykańskiej gospodarki, która musi konkurować z coraz silniejszymi gospodarkami krajów rozwiniętych, nieobciążonych ograniczeniami emisyjnymi [Bendyk 2015, s. 47]. Z kolei w 2011 r. wystąpiła z niego Kanada tłumacząc, iż jako kraj przyczynia się zaledwie w 2% do światowej emisji CO₂, zaś kraje takie jak Indie czy Chiny, nie są zobowiązane przez protokół z Kioto do redukcji emisji.

W obliczu narastających kontrowersji, protokół z Kioto miało zastąpić nowe globalne porozumienie, a jego przyjęcie zaplanowano na konferencji COP15 w 2009 r. w Kopenhadze. Negocjacje zakończyły się jednak fiaskiem. Nasilający się kryzys finansowy i jego konsekwencje dla gospodarek spowodował, iż polityka klimatyczna stała się obszarem mniej ważnym wobec narastającego zadłużenia państw członkowskich, rosnącego bezrobocia, spowalniającego wzrostu gospodarczego. Również wobec braku nowego porozumienia podczas szczytu w Katarze w Dausze w 2012 r. obowiązywanie protokołu z Kioto przedłużono do 2020 r.

Krytycy po analizie pierwszego okresu rozliczeniowego Protokołu z Kioto przypadającego na 2012 r. zarzucają, iż nie przyniósł on oczekiwanych efektów, gdyż ilość wytwarzanych globalnie gazów cieplarnianych zamiast maleć, nieustannie szybko wzrastała, głównie za sprawą dynamicznie rozwijających się krajów nieobjętych zobowiązaniami redukcji emisji. Protokół nie do końca zadziałał w oczekiwanych kierunkach, ponieważ ogólnoswiatową emisję CO₂ z 1990 r., która wówczas wynosiła ok 17 mld ton, praktycznie świat podwoił [World Bank 2014].

3. Konferencja w Paryżu i jej główne postanowienia

W dniach 30.11-11.12.2015 r. w Paryżu odbyła się 21. sesja Konferencji Stron (COP21) ramowej konwencji ONZ w sprawie zmian klimatu. Konferencja zakończyła się zawarciem nowego globalnego porozumienia klimatycznego dotyczącego przeciwdziałania emisji gazów cieplarnianych i zawiera plan działania służący zahamowaniu globalnego ocieplenia na poziomie „dużo poniżej 2°C”.

W przeciwieństwie do protokołu z Kioto, nowe porozumienie obejmuje swym zasięgiem największych światowych emitentów CO₂ czyli: Chiny odpowiedzialne za ponad 28%, USA za 16%, UE za 10%, Indie za 6% światowej emisji CO₂

[Olivier, Janssens-Maenhout, Muntean i Peters 2014]. Postanowienia konferencji dotyczą czterech obszarów [Adoption of the Paris Agreement 2015]:

1. Ograniczenia ocieplenia do 1,5°C – kluczowym ustaleniem jest zawarte w art. 2 utrzymanie wzrostu globalnych średnich temperatur na poziomie znacznie poniżej 2°C ponad poziom przedindustrialny i kontynuowanie wysiłków na rzecz ograniczenia wzrostu temperatur do 1,5°C.
2. Długoterminowy cel zerowych emisji netto – strony będą dążyć do osiągnięcia szczytu emisji gazów cieplarnianych „tak szybko jak to możliwe”, uznając, że nastąpi to później dla krajów rozwijających się. Następnie kraje mają dokonywać szybkiej redukcji emisji i w drugiej połowie stulecia osiągnąć balans pomiędzy antropogenicznymi źródłami emisji i pochłanianiem gazów cieplarnianych.
3. Działania na rzecz redukcji emisji – przed konferencją 187 krajów złożyło dobrowolne zobowiązania do redukcji emisji, określane jako INDC (Intended Nationally Determined Contributions). Obejmują one cele do realizacji w okresie 2020-2030. Ich realizacja pozwoliłaby na ograniczenie ocieplenia tylko do 2,7-3,5°C do końca stulecia. W tekście porozumienia znalazły się więc zapisy dotyczące okresowych przeglądów realizacji zobowiązań co 5 lat, poczynając od 2023 r., z myślą o ich pogłębianiu tak, aby były wystarczające do osiągnięcia globalnego celu powstrzymania ocieplenia poniżej uzgodnionego limitu.
4. Finanse – w porozumieniu uwzględniony jest mechanizm kompensacji szkód powodowanych w narażonych na zmianę klimatu krajach. Dotyczy to zarówno nagłych katastrof pogodowych jak i powoli zachodzących zdarzeń, takich jak np. wzrost poziomu morza. Ponadto od 2020 r. kraje rozwinięte będą przekazywać krajom rozwijającym się 100 mld USD rocznie na inwestycje w ograniczanie emisji i adaptację do zmiany klimatu. Środki te będą rozliczane w ramach Green Climate Fund (GCF). W tym aspekcie zwycięzcami mogą się czuć takie kraje jak Tuvalu, Wyspy Marshalla i Republika Kiribati, które przede wszystkim dążyły do tego, aby świat zadeklarował im pomoc w walce ze skutkami ocieplającego się klimatu.

Wydaje się, iż realizacja celu zatrzymania wzrostu średniej temperatury powierzchni Ziemi poniżej 2°C, a szczególnie 1,5°C będzie bardzo trudna i kosztowna. Według ekspertów ocieplenie już przekroczyło 1°C, a niezbędne do osiągnięcia celu ograniczenia wzrostu temperatury redukcje emisji są olbrzymie. Osiągnięcie celu ograniczenia ocieplenia do 2°C oznacza konieczność spadku emisji netto do zera około 2050 r., a ograniczenia ocieplenia do 1,5°C to spadek emisji netto do zera już do 2030 r.

Podkreślić należy, iż kraje nie przedstawiły planów, które choćby zbliżały się do praktycznej realizacji redukcji gazów niezbędnej do dotrzymania zobowiązań. Pozostaje pytanie czy porozumienie paryskie nie pozostanie jedynie papierową deklaracją?

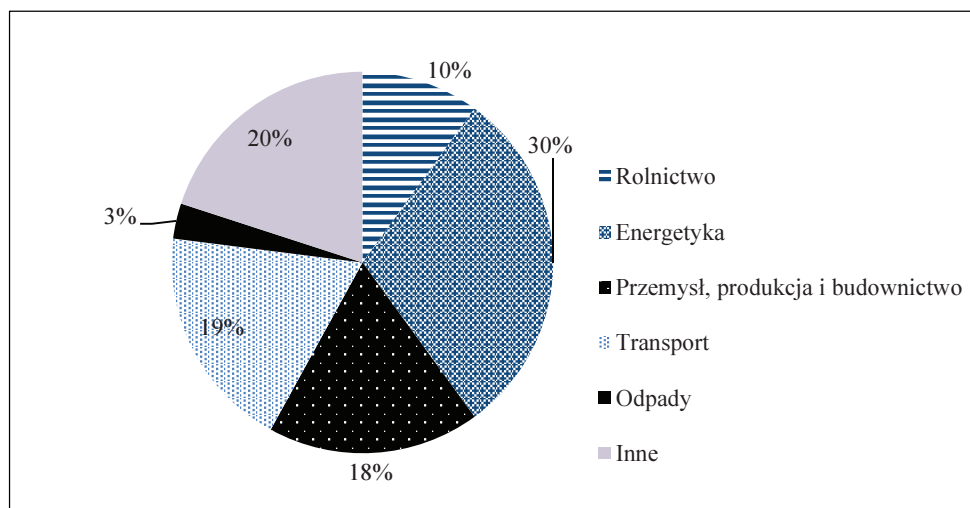
Istnieją szanse, aby tak się nie stało. UE traktuje przeciwdziałanie zmianom klimatu i redukcję emisji gazów cieplarnianych jako swój priorytet. Dąży do tego,

by gospodarka europejska stała się wysoce energooszczędna i niskoemisyjna. Silnie motywuje pozostałe kraje na świecie do ciągłego ograniczania emisji CO₂, gdyż uważa, iż globalny charakter zmiany klimatu sprawia, że szczególnego znaczenia nabiera współpraca i działanie na szczeblu międzynarodowym. Za swój sukces UE może uznać włączenie do porozumienia paryskiego mechanizmu wprowadzającego z czasem ambitniejsze cele emisyjne, choć zgodziła się, by mechanizm ten nie był prawnie wiążący.

4. Miejsce polityki klimatycznej w projekcie unii energetycznej UE

Gospodarka UE jest obecnie najbardziej niskoemisyjną znaczącą gospodarką na świecie. W latach 1990–2014 łączny produkt krajowy brutto UE wzrósł o 46%, zaś poziom emisji CO₂ zmniejszył się o 23% [Komisja Europejska 2015].

UE od samego początku negocjacji Protokołu z Kioto jest jego gorącym orędownikiem. Dlatego też w okresie wypełniającym lukę między końcem pierwszego okresu rozliczeniowego protokołu z Kioto tzn. 2012 r. a początkiem nowego globalnego porozumienia w 2020 r. UE dobrowolnie zobowiązała się do jeszcze bardziej drastycznego ograniczenia emisji CO₂. Kraje UE uzgodniły, że wspólnie osiągną cel polegający na redukcji emisji o 20% do 2020 r. w stosunku do poziomu z 1990 r. Środki, jakie dla UE i jej państw członkowskich stały się konieczne do realizacji zobowiązań dotyczących redukcji gazów zostały wprowadzone w ramach pakietu klimatyczno-energetycznego. Pakiet ten stał się głównym elementem polityki klimatycznej, ale również polityki energetycznej UE, gdyż to sektor energetyczny UE jest sektorem o najwyższej emisyjności w porównaniu z pozostałymi (Wykres 1).

Wykres 1. Emisja gazów cieplarnianych w UE-28 przez poszczególne sektory w 2013 r. (miliony ton CO₂)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: [European Enviroment Agency 2015].

W 2013 r. (najnowsze dostępne dane dla poszczególnych sektorów) odpowiadał on za 30% unijnej emisji CO₂. Energetyka jest sektorem, który znacząco eksploatuje zasoby naturalne, mocno ingeruje w środowisko w zależności od rodzaju zasobu oraz stosowanych technologii. Działania podejmowane przez UE w zakresie polityki energetycznej, zmierzają więc w kierunku zapewnienia państwom członkowskim energii, ze źródeł niskoemisyjnych.

W październiku 2014 r. UE na szczycie klimatycznym w Brukseli postawiła przed sobą jeszcze ambitniejszy cel redukcji emisji o 40% do 2030 r. względem 1990 r. Pomimo różnic w postrzeganiu polityki klimatycznej przez różne kraje członkowskie, na konferencji w Brukseli próbowano złagodzić sceptyczne stanowisko biedniejszych krajów (w tym Polski) poprzez mniejsze ich obciążenie kosztami realizacji tego celu. Dotyczy to krajów w których PKB będzie niższy niż 60% średniej unijnej z 2013 r. Unia Europejska poszła jednak jeszcze dalej w rozwiązaniach dotyczących polityki energetycznej i klimatycznej. Jej sztandarowy projekt unii energetycznej, został oparty o globalne porozumienie, które dopiero miało zapaść w Paryżu w grudniu w 2015 r.

Projekt unii energetycznej to odpowiedź na ukraińsko-rosyjskie kryzysy gazowe, mający zwiększyć bezpieczeństwo energetyczne krajów UE. Jego istotą jest zintegrowanie 28 krajowych rynków energii w jeden wspólny rynek, poprzez przekształcenie całego systemu energetycznego UE i budowę połączeń energetycznych, dywersyfikację źródeł energii – uwzględniając w tych działaniach politykę klimatyczną.

W dniu 25.02.2015 r. Komisja Europejska przyjęła oficjalnie pakiet dotyczący utworzenia unii energetycznej [Komisja Europejska, 2015a]. Składają się na niego trzy komunikaty:

1. Ramowa strategia na rzecz unii energetycznej – opisuje cele unii energetycznej.
2. Unijna wizja nowej globalnej umowy klimatycznej – miała ona zostać uzgodniona w grudniu 2015 r. w Paryżu.
3. Sposoby osiągnięcia do 2020 r. docelowych 10% energii elektrycznej w połączeniach międzysystemowych.

W dokumencie *Protokół paryski – przeciwdziałanie zmianie klimatu na świecie po 2020 r.* [Komisja Europejska, 2015b], przedstawiono unijną wizję nowej globalnej umowy klimatycznej. W dokumencie wytyczono cel zakładający zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 40% do 2030 r. Ostatecznie, po grudniowej konferencji paryskiej COP21 z 2015 r. zatwierdzono Protokół Paryski, a rządy krajów UE zgodziły się, że:

- należy zatrzymać wzrost średniej temperatury na świecie na poziomie dużo poniżej 2°C w stosunku do poziomu z czasów przedprzemysłowych i starać się, by było to nie więcej niż 1,5°C,
- będą co 5 lat deklarować swoje wkłady, tak by można było wyznaczyć ambitniejsze cele,
- będą kontynuować finansowanie działań klimatycznych, tak by pomóc krajom rozwijającym się redukować emisje.

Tym samym UE podkreśliła wagę polityki klimatycznej i jej postanowień z COP21, w projekcie jakim jest unia energetyczna.

Wnioski końcowe

Przyczyny i teorie dotyczące zmian klimatu są tematem intensywnych badań wśród naukowców na całym świecie. Pomimo iż brakuje w świecie pełnego konsensusu, co do teorii ocieplania się czy oziębiania się klimatu, wydaje się, iż większość krajów na świecie bazuje w swych działaniach na teorii globalnego ocieplenia, obawiając się jego konsekwencji w postaci topnienia lodowców, zmniejszenia się pokrywy lodów morskich Arktyki.

Protokół z Kioto był pierwszym globalnym porozumieniem mającym na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych przyczyniających się do globalnego ocieplenia. Jego oddziaływanie było ograniczone przede wszystkim do krajów rozwiniętych i przechodzących transformację. Z systemu zobowiązań ograniczenia redukcji emisji zostali wyłączeni najwięksi emitenci CO₂: Chiny i Indie.

Paryski szczyt (COP21) zwieńczył proces negocjacji nowego międzynarodowego porozumienia w sprawie ochrony klimatu. W przeciwieństwie do Protokołu z Kioto, nowe porozumienie obejmuje swym zasięgiem największych emitentów CO₂ – Chiny, USA, Indie, UE, Rosję.

Unia Europejska szczególnie dba o postępy międzynarodowych negocjacji w tej dziedzinie. Była jednym z głównych uczestników prac nad porozumieniem paryskim w sprawie zmian klimatu. Przedstawiła unijny cel polegający na ograniczeniu emisji o co najmniej 40% do 2030 r., w porównaniu z poziomami z 1990 r. Ponadto UE oparła projekt unii energetycznej o postanowienia paryskiej konferencji, uwzględniając tym samym we wszystkich działaniach związanych z jej budową, politykę klimatyczną.

Podsumowując, wydaje się, iż globalna polityka klimatyczna wywiera istotny wpływ na decyzje i projekty UE, która w pewnym sensie stała się globalnym liderem w walce o klimat. Jej ogromne zaangażowanie i podjęcie kosztowych działań w tej dziedzinie wydaje się korzystnie wpływać na pozostałe kraje na świecie, powodując tym samym silniejszą współpracę na szczeblu międzynarodowym.

Literatura cytowana

- Adoption of the Paris Agreement. 2015. United Nations Conference of the Parties 21 session in Paris, 30 November to 11 December 2015, FCCC/CP/2015/L.9.
- Archer, D. i Rahmstorf, S., 2010. *The Climate Crisis: An Introductory Guide to Climate Change*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Arrhenius, S., 1896. On the Influence of Carbonic Acid in the Air upon the Temperature of the Ground. *Philosophical Magazine and Journal of Science*, 5(41), 237-276.
- Bendyk, E., 2015. *W poszukiwaniu klimatycznego konsensusu*. [ONLINE] Artykuł dostępny pod adresem: www.polityka.pl/tygodnikpolityka/swiat/1637573,1,w-poszukiwaniu-klimatycznego-konsensusu. [Odczytano 28 kwietnia 2016].
- European Environment Agency. 2015. *National emissions reported to the UNFCCC and to the EU Greenhouse Gas Monitoring Mechanism*. [ONLINE] Artykuł dostępny pod adresem:

- www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/data-viewers/ greenhouse-gases viewer, [Odczytano 16 kwietnia 2016].
- IPCC. 2014. *Climate Change 2014. Synthesis Report. Summary for Policymakers*. IPCC Fifth Assessment Synthesis Report, 1 November 2014.
- Jaworowski, Z., 2008. Idzie zimno. Czy globalne ocieplenie to tylko chwyt biznesowy? *Polityka*, 2649 (12.04.2008), 34-39.
- Komisja Europejska. 2015a. *Pakiet dotyczący Unii Energetycznej – strategia ramowa na rzecz stabilnej unii energetycznej opartej na przyszłościowej polityce w dziedzinie klimatu*. COM (2015) 80 final.
- Komisja Europejska 2015b. *Pakiet dotyczący Unii Energetycznej – protokół paryski – plan przeciwdziałania zmianie klimatu na świecie po 2020 r.* COM (2015) 81 final.
- Olivier, J.G.J., Janssens-Maenhout, G., Muntean, M. i Peters, J.H.A.W., 2014. *Trends in global CO₂ emissions - 2014 report*. JRC report 93171 / PBL report 1490.
- Pach-Gurgul, A., 2015. The energy-climate package and realisation of its objectives within the context of the sustainable development of the European Union, *Central European Review of Economics & Finance*, 10(4), 75–90.
- The Asahi Shimbun, 2013. *Researcher predicts cooler climate in Northern Hemisphere from 2015*. [ONLINE] Artykuł dostępny pod adresem: http://ajw.asahi.com/article/behind_news/social_affairs/AJ201306300011. [Odczytano 19 kwietnia 2016].
- United Nations. 1997. *Kyoto Protocol*. [ONLINE] Artykuł dostępny pod adresem: http://unfccc.int/kyoto_protocol/items/2830.php. [Odczytano 26 kwietnia 2016].
- World Bank. 2014. *Energy dependency, efficiency and carbon dioxide emissions*. [ONLINE] Artykuł dostępny pod adresem: <http://wdi.worldbank.org/table/3.8>. [Odczytano 26 kwietnia 2016].

Abstract

Declarations of Paris Climate Change Conference in context of creation of European Energy Union

The paper presents the arrangements of the European Union Paris Climate Change Conference (COP21) in December 2015. The significance of Paris Agreement is crucial for the creation of European Energy Union, which should become a base for global policy against climate change. The paper aims at providing answers to following research questions: (i) What is the essence and the consequences of global warming? (ii) What are the main resolutions of the Paris Conference? (iii) In which way do the resolutions of the Paris Conference fit into the concept of the creation of the Energy Union of the EU? The paper confirms the main thesis that the Paris Agreement can become a meaningful step towards the creation of European Energy Union.

Key words: global warming, climate policy, CO₂ emission.

JEL Classification: F53, Q54, Q40.